

Fængselsstyrelsens Aarbog 1904—05.

Kristiania 1909.

Denne Aarbog, der ligesom de tilsvarende for tidligere Aar fremtræder som Led i Norges officielle Statistik, og som er udgivet af Expeditionschefen for Fængselsvæsenet, giver en Oversigt over hele det norske Fængselsvæsen i Aaret fra 1ste April 1904 til 31te Marts 1905.

Det indledende Afsnit »Fængselsvæsenet i Almindelighed« indeholder Oplysning om en meget vigtig Begivenhed, der har fundet Sted ved Aarets Begyndelse, og som er ensbetydende med en i principiel Henseende betydningsfuld Reform indenfor det norske Fængselsvæsen. Saaledes som bebudet i den moderne norske Fængselslovgivning overtog nemlig Staten d. 1ste April 1904 hele Forvaltningen af de bestaaende Straf- og Varetægtsfængsler med tilhørende Bygninger og Inventar. De tidligere Distriktsfængsler, Hjælpefængsler og Tinglagsarrester gik ved denne Lejlighed over til at blive Kreds- eller Hjælpefængsler, hvilket medførte en betydelig Forandring i de hidtil gældende Indsættelsesregler for de lokale Fængslers Vedkommende. Denne Indordning under Staten af alle norske Fængsler er selvfølgelig af største Betydning for en ensartet og rationel Udvikling af Fængselsvæsenet. Anmelderen finder da ogsaa som dansk Fængselsembudsmand Anledning til i denne Forbindelse at udtale Haabet om, at en tilsvarende Reform ikke maa lade vente allfor længe paa sig i Danmark.

I det fornævnte Afsnit oplyses det endvidere, at der ligeledes med Hensyn til Behandlingen af Fangerne i Landsfængslerne er gjort et Skridt til Indførelse af en Reform af Betydning, idet man forsøgsvis har indført Friluftsarbejde som Led i Strafarbejdsstraffen ved — ligesom det nu i en Aarrække har fundet Sted i Danmark — at anvende en Del Straffanger til Skovplantningsarbejde. Herom hedder det bl. a. i Beretningen:

I Sommeren 1904 blev der gjort et Forsøg paa at anvende Straffanger til Udarbejde. Fra Trondhjem Landsfængsel sendtes 18 Fanger til Værdalen, hvor de i Tiden fra 18de Maj til 1ste September beskæftigedes med Skovplantning. Fangerne boede i en for Anledningen opført Barakke. Til deres Bevogtning var medsendt 3 af Fængslets Betjente. Arbejdet lededes af en af Skovforvaltningen antagen Assistent. Fangerne blev delt i 3 Partier, hvoraf 2 paa hver 8 Fanger med 1 Betjent som Opsyn rykkede ud i Marken til Arbejde, medens det 3die Parti paa 2 Fanger og 1 Betjent forblev ved Barakken for at sørge for Renholdning, Madlavning og andre Husarbejder. Direktøren for Trondhjem Landsfængsel udtaler i sin Indberetning, at der arbejdedes med Liv og Lyst hele Sommeren saavel af Fanger som af Betjente, idet disse sidste opmuntrede en Kappelyst mellem begge Partier, som vedblev til det sidste.

Med Hensyn til L a n d s f æ n g s l e r n e skal iovrigt efter Beretningen anføres følgende:

I Aaret 1904—05 indsattes der ialt i disse Fængsler 598 Fanger, hvoraf dog kun 491 indkom efter Dom. Af de sidstnævnte var 55 Personer, der havde været løsladt paa Prøve, og af de øvrige genindsattes 58, som befandt sig paa saadan Prøve, til Afsoning af Retsstraf.

Fangernes Forhold i Landsfængslerne har efter samtlige Direktørers Udtalelser i det hele været godt. Der indtraf ikke noget saa grovt Brud paa Disciplinen, at det havde strafferetlig Tiltale til Følge, og der fandt ikke nogen Undvigelse Sted, medens der dog i Bodsfængslet blev gjort et

Forsøg herpaa. 4 Mandfanger i Akershus Landsfængsel har i Aaret været belagt med Jern paa Grund af voldsom og truende Optræden. Disciplinære Straffe blev begaaet af ialt 9,9 pCt. af samtlige Mandfanger og — mærkelig nok — kun af 3,2 pCt. af samtlige Kvindefanger. Straffeprocenten var størst i Akershus Landsfængsel, hvor 10,5 pCt. af Fangerne fik Straf for disciplinære Overtrædelser. De hyppigst anvendte Straffe var Vand og Brød, Nedsættelse i Klasse og Hensættelse i Straffecelle. Det bør fremhæves, at legemlig Revselse aldeles ikke i Aarets Løb blev anvendt i Landsfængslerne.

Direktøren ved Akershus Landsfængsel henleder med Hensyn til Fangebehandlingen Opmærksomheden paa det — ogsaa tidligere her i Tidsskriftet omtalte — meget uheldige Forhold, at Størstedelen af Fællesfangerne endnu ikke er isoleret om Natten. Herom udtaler han bl. a.: »Vanskeligt for ikke at sige umuligt vil det være at indrette Fangebehandlingen efter større Fordringer, saalænge der ikke findes Natceller til samtlige Fanger. Jeg tiltræder i saa Henseender, hvad der ved flere tidligere Lejligheder er udtalt af Fængslets forrige Direktor.«

Det norske Fængselsvæsen, der i de senere Aar har gjort saa mange og saa store Fremskridt, har paa dette Omraade en vigtig Opgave at løse, hvilket ikke burde opsettes for længe, da det natlige Fællesskab mellem Fanger som bekendt er yderst demoraliserende. Indførelsen af Natceller til alle Fællesfanger vil næppe kunne gennemføres uden betydelige Udgifter, men disse bør i Betragtning af en saadan Foranstaltning's store Betydning i penitentiær Henseende ikke spille den afgørende Rolle.

Angaaende Arbejdsvæsenet klages der fra Akershus Landsfængsel over Vanskeligheden ved at skaffe Fangerne lønnende og let afsætteligt Arbejde. Det er stadig forsøgt at skaffe Kunder blandt offentlige Institutioner, men Konkurrencen er her meget stor. Der udtales Ønske om, at der ved det nævnte Fængsel havde noget Jordtilliggende for at

kunne skaffe passende Arbejde til svagelige Fanger, som Lægen anbefaler til Sysselsættelse i fri Luft. Værdien af Beholdningerne af færdige Fabrikata blev i Aarets Løb forøget med godt og vel 4600 Kr. og beløb sig ved Aarets Udlob til ikke mindre end 278,213 Kr.

Sundhedstilstanden har i Bødsfængslet, Trondhjem Landsfængsel og i Landsfængslet for Kvinder været meget god, i Akershus derimod mindre tilfredsstillende. Antallet af syge har i det sidstnævnte Fængsel været større end i de nærmest foregaaende Aar, og særlig var der mange syge i Efteraaret. Af Hensyn hertil og navnlig paa Grund af de mange Tilfælde af Lungetuberkulose, der i de sidste Aar var optraadt i Fængslet, blev der foretaget en Lægeundersøgelse af samtlige Fanger. Det fremgik af denne, at Helbredstilstanden var mere eller mindre skrøbelig hos 36 Fanger, af hvilke 12 led af Brystsyge i forskellige Stadier. En Del af de mest angrebne blev indlagt paa Sygehus, og desuden blev der oprettet en særlig Sygeafdeling i Fængslet.

Trods disse mindre tilfredsstillende sanitære Forhold i det ene Mandfængsel var Dødeligheden dog kun ringe. Der indtraf i Aaret i alle Landsfængslerne i det hele kun 2 Dødsfald, af hvilke det ene endda var et Selvmord.

Hvad Bygningsvæsenet angaar, blev der udover den sædvanlige aarlige Vedligeholdelse ikke foretaget videre omfattende Arbejder. Dog bør det fremhæves, at der i Bødsfængslet og Akershus Landsfængsel blev indrettet nye Badeanlæg for Fangerne.

Af den i Beretningen meddelte udførlige Tilbagefaldsstatistik skal Opmærksomheden kun henledes paa den i Tab. 25 omhandlede, hvor der gives Oplysninger om Tilbagefaldet af de fra Landsfængslerne i Aaret 1893—94 løsladte i de efterfølgende 10 Aar. Denne Del af Aarbogens Tilbagefaldsstatistik er nemlig mest oplysende paa Grund af den forholdsvis lange Tilbagefaldsperiode, der bevirker, at Recidivprocenten bliver tilnærmelsesvis rigtig. Af de i det anførte Aar løsladte 319 Mand faldt tilbage 146 eller 45,8

pCt. og af de 61 løsladte Kvinder 12 eller 19,7 pCt. De tilsvarende Procenter for den samme Periode var i Danmark efter den danske Beretning for 1904—05 42,2 pCt. for Mænd og 33,3 pCt. for Kvinder.

Antallet af Fanger, der i Aarets Løb blev løsladt paa Prøve, var 230, nemlig 213 Mænd, hvoraf 8 efter Benaadning og 17 Kvinder; men en meget betydelig Del af de Fanger, der havde afsonet $\frac{2}{3}$ og mindst 6 Maaneder af Straffen, nemlig 170 eller 154 Mænd og 16 Kvinder, blev holdt tilbage til Afsoning af den fulde Straffetid. De forskellige Aarsager til, at disse Fanger ikke blev løsladt paa Prøve, fremgaar af følgende:

4 M.	» Kv.	ønskede at forblive hele Straffetiden i Fængslet,
1 — 2	—	havde saa kort Tid af Straffen tilbage, at det var urimeligt at løslade dem paa Prøve,
7 —	» —	kunde der ikke skaffes Arbejde,
96 —	» —	havde tidligere været løsladt paa Prøve uden at bestaa Prøven,
38 — 14	—	vilde sandsynligvis ikke ernære sig paa redelig Maade,
4 —	» —	var saa drikfældige, at de af denne Grund ansaas for uskikkede til saadan Løsladelse,
4 —	» —	havde udvist daarligt Forhold i Fængslet.

Ialt 154 M. 16 Kv.

De tilsvarende Tal for de 3 nærmest forudgaaende Aar var følgende:

for 1901—02.....	32 M. 17 Kv.
- 1902—03.....	102 — 24 —
- 1903—04.....	123 — 28 —

Saaledes som allerede bemærket her i Tidsskriftet i Anmeldelsen af Fængselsstyrelsens Aar bog for 1903—04 bliver Tilbøjeligheden til at anvende Løsladelse paa Prøve øjensynlig mindre og mindre, hvilket sikkert staaer i Forbindelse med, at man i Norge som andetsteds kommer til den Erfaring, at Løsladelse paa Prøve ikke har den tilsigtede Virkning overfor et stort Antal Ejendomsforbrydere.

Udgiften til Driften af Landsfængslerne udgjorde i det hele 663,938 Kr. Af dette Beløb dækkedes 341,107 Kr. ved Tilskud af Statskassen, 308,560 Kr. ved Indtægt af Arbejdsdriften og Resten ved forskellige mindre Indtægter. For en Fange var den aarlige Udgift 756 Kr. 83 Ø., hvoraf Statskassen udredede 516 Kr. 30 Ø. I de danske Strafanstalter var i det her omhandlede Aar Gennemsnitsudgiften pr. Fange 648 Kr. 39 Ø. og Statens Tilskud 540 Kr. 90 Ø.

Hvad Kreds fængslerne angaar, oplyser Aar bogen, at Bestemmelserne i Fængselslovens § 8 om Tilsynsraad ved disse Fængsler traadte i Kraft d. 1ste Januar 1905. Dette Raad bestaar af Amtmanden, en Dommer eller et Medlem af Paatalemyndigheden samt en Mand eller Kvinde.

Med Hensyn til Fangeantallet i Kreds fængslerne og de større Hjælpe fængsler ses det, at der i disse Fængsler i Aarets Løb indkom ialt 15283 Personer, hvoraf 13956 Mænd og 1327 Kvinder. Som tidligere i Tidsskriftet omtalt, er en og samme Person i adskillige Tilfælde regnet med to eller flere Gange, naar han er gaaet over fra Varetægts fængsel til Strafafsoning eller har udstaaet forskellige Slags Fængsel eller flere Gange har hensiddet fængslet i Aaret. Straffetidens gennemsnitlige Længde udgjorde for Straffefanger i Kreds fængslerne 5,1 Dage og i de større Hjælpe fængsler 5,0 Dage, medens Fængselstiden for Fanger, som ikke udstod Straf, var 13,1 Dage.

Om Fangernes Forhold oplyses det, at der i Kristiania Kreds fængsel paa et samlet Antal af 6600 Fanger blev anvendt 8 disciplinære Straffe. Det tilføjes dog i denne Forbindelse, at et stort Antal mindre Forseelser har medført

Advarsel eller Berøvelse af tilladte Beskæftigelser eller Begunstigelser. Revselsesmidlerne var Vand og Brød, tildels skærpet med mørk Celle og haardt Natteleje. En Fange, som havde vist sig usædvanlig brutal og truede med Kniv, blev belagt med Jern. Ved de øvrige Kreds-fængsler og større Hjælpefængsler blev Revselse tildelt ialt 12 Fanger. Fra samtlige disse Fængsler skete der 5 Undvigelse.

Sundhedstilstanden har i det hele været tilfredstillende; i Kristiania Kreds-fængsel betegnes den endog efter Lægens Indberetning som udmærket god.

I samtlige 5 Tvangsarbejdsanstalter var det daglige Gennemsnitsantal af Tvangsarbejdere i Kalenderaaret 1904 245,6 M. og 86,0 Kv. Størstedelen af de indsatte, nemlig 68,4 pCt. M. og 99,6 pCt. Kv., var Løsgængere og drikfældige.

Kriminalasylet har i 1904—05 haft en Belægning af 29 syge, idet der d. 1ste April 1904 var 28 og i Aarets Løb indkom 1. I Driftsaaret udskreves 1 og døde 2, saaledes at der ved dettes Udløb var 26 syge. Det har, mærkelig nok, ikke været nødvendigt at anvende Tvangsmidler overfor de i Ayslet behandlede Personer.

V. From.